

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / G.J. van Middelkoop

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **673**

G.J. van Middelkoop

Toewijding

MEDITATIEF **677**

J. Glas

Geen paniek

WANDELEN
MET GOD **679**

J. Luiten

God waakt over je

ACHTERGRONDEN **681**

J. van Bruggen

Jaren optellen of aftrekken?

LIED VAN DE WEEK **685**

A. de Heer-de Jong

Lied 481

Lied 14

en verder...

Gedichten

Uit de kerken

Meegelenzen

TOEWIJDING

Toewijding. Een mooi woord voor een mooie houding. Soms hoor je van een moeder die toegewijd voor haar gezin zorgt. Een man wordt bij een jubileum geprezen omdat hij met toewijding zijn werk heeft gedaan. Toewijding betekent iets als: je helemaal geven aan. Je voor iets of iemand inzetten met je hele persoon. Paulus spreekt er enkele malen over in zijn brieven. Je leest dan van onverdeelde toewijding aan de HERE. Van ijverige inzet Hem. Psalm 33 begint in de Groot Nieuws-vertaling met de woorden: wie zich richten naar de Heer, wie Hem zijn toegedaan...

Toewijding: een mooi woord voor een mooie houding. Hoe kunnen we daaraan vorm geven @ ons christelijk leven?

Van ganser harte

Laten we eerst even kijken naar wat Paulus zegt over toewijding. In onze vertaling komen we het woord tegen in 1 Korintiërs 7:35, waar hij schrijft over het ongetrouwd zijn. Dat kan bijdragen tot een onverdeelde toewijding aan de HERE. In 2. Korintiërs 8:7 zegt hij dat de kerkleden van Korinte alles in ruime mate hebben geloofd,

spreken, kennis, volkomen toewijding en liefde, en hij wijst hen in vers 8 op de toewijding of ijverige inzet van anderen. Enkele hoofdstukken later zegt hij, dat hij bang is, dat hun gedachten afgeleid worden van de eenvoudige en loutere toewijding aan Christus (11:3). Psalm 53 spreekt in de Nieuwe Vertaling over 'oprechten'. Volgens Ridderbos in de Korte Verklaring betekent 'oprecht' in de

Psalmen, dat iemand zich geheel en al, met ongedeeld hart, aan de HERE toevertrouwt en in zijn dienst staat. Toewijding betekent dus dat je je helemaal geeft. **Rechttoe rechtaan. Open, ongecompliceerd en zonder reserves.** Constant attent. Er bovenop **zittend.** Calvijn spreekt in zijn **commentaar op 1 Korintiërs 7:35** over een zonder *afleiding* God 'aanhangen'.

Gehecht aan God

'Aanhangen' is ook het woord dat we tegenkomen in ons **doopsformulier.** Onze nieuwe gehoorzaamheid bestaat daarin, dat we God 'aanhangen, vertrouwen en liefhebben met heel ons hart, met heel onze ziel, met heel

KERNREDACTIE:

DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP,
DRS. R.L. Th. DE BRUIJNE.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DR. H. DE BOER, DRS. B. BOS,
DRS. I.O. HAARSTMA, DRS. P. HOUTMAN,
PROF. DR. B. KAMPHUIS,
DRS. B. LUITEN, DRS. K. DE VRIES.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DR. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

H. PRINS, Buiten Nieuwstraat 86-1, 8261 AX
Kampen, Tel. (038) 3331242

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA Kampen.

UITGEVER:

Print Media bv. Bedum. Technische Realisatie:
Scholma Druk bv, Bedum

ADMINISTRATIE EN ADVERTENTIES:

Scholma Druk, postbus 7, 9780 AA Bedum.
Telefoon: 050 - 301 3636. Fax: 050 - 301 2732
(o.v.v. Reformatie). E-mail: reformatie@scholma.nl

Aanlevering advertenties in overleg.
ING Bank: 66.30.92.620

ABONNEMENT:

£ 92,50 per jaar. **Studenten** £ 77,- per Jaar
(binnenland), £ 179,- per jaar (buitenland,
zeepost). Opzegging dient 1 maand voor
het verstrijken van het lopende jaar te
geschieden.

Losse nummers £ 2,50 (incl. Porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Braleclah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: £ 0,95 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

ons verstand en met al onze krachten'. 'Aanhangen' is een ouderwets **woord** en daarom zou je misschien beter kunnen **zeggen**: gehecht zijn aan. Een mens kan gehecht zijn aan bepaalde bezittingen, aan zijn **werk, aan** zijn vrouw. Zo **kun** je **ook** gehecht zijn aan God. Toen u en ik gedoopt werden, heeft God verklaard dat **Hij** zich intensief wil inlaten met **ons** leven. Als Vader, Zoon en Geest wil **Hij** zich aan **ons** verbinden en met ons omgaan. Hij draagt, verlost en vernieuwt **ons** bestaan. Hoog en verheven troont Hij, maar ook in kleine mensen wil **Hij** wonen (Jesaja 57:15). **Door** zijn Geest is hij persoonlijk aanwezig in ons bestaan. **Die** Geest wil **zijn** invloed uitoefenen op onze geest. Inzicht geven, liefde **opwekken.** Maken dat **we** van binnenuit gaan willen wat Hij wil. Bereidheid scheppen **tot inzet** voor God en voor wat Hij vandaag door **ons** wil laten doen. God beloofde ons te adopteren tot **zijn** kinderen. Ons schoon te **wassen** en te laten delen in de dood en de **opstanding** van Christus. Zijn heil te **effectueren** in **ons** bestaan, zodat ons **leven** wordt vernieuwd. **Omdat** God ons mensen serieus neemt, vroeg en **vraagt** Hij **daarbij, ons** hart aan Hem te willen geven. **Ons** op Hem te richten, aan Hem **gehecht** te **zijn** en Hem lief te hebben met al wat we **zijn** en hebben. En daarom **ook** te breken met de wereld. **Onze** oude aard te doden en godvrezend te leven. Overbekende woorden. **Ook een alledaagse werkelijkheid?** Wat maken wij daarvan? **Zien** wij ons geloven als een voorrecht: geen plicht, maar gunst; geen moeten maar mogen? Maken we er iets moois van?

Klooster of verwereldlijking?

Gehecht **zijn** aan God en breken

met de wereld: voor velen heeft dat betekend, dat zij zich terugtrokken in een klooster. Dat lijkt een goede oplossing **als** je je leven aan God wilt wijden. Wel neemt **ook** de kloosterling zichzelf en **zijn** boze hart mee, maar hij heeft toch ook duidelijk afstand genomen van **veel** dat aan de toewijding tekort kan doen. Van Calvijn hebben we geleerd, dat **christenen ook** **mid-**den in de wereld **kunnen** leven voor het oog van God. Dat niet alleen hun **geestelijke** activiteiten voor God zijn bestemd. Maar dat ook hun gewone leven en werken op aarde voluit betekenis hebben in zijn dienst. En daarom ook niet **los** staan van God, **maar** door Woord en gebed geheiligd mogen worden. Wie het zo mag zien, ziet **zijn** hele leven, met alle activiteiten daarin, **betrokken** op God. Dat hele leven kan zo in **alle** nuchterheid het stempel van toewijding dragen. Dat is **een** mooie gedachte, die we op onze betere momenten kunnen formuleren. Maar **vaak** zeggen of denken we **erbij**: **eigenlijk** zou het zo moeten zijn dat... Want om dat nu praktisch **vorm** te geven elke dag, dat is toch wat veel gevraagd. Het lijkt ons ook wat overgeestelijk. Maar als het **zó** bij ons **gaat, komen we** in de praktijk ergens anders terecht. We beleven dan feitelijk toch **een zekere** scheiding van het **geestelijke** en het gewone, van natuur en genade. Of we **benadrukken** onze aanvaarding van het gewone, aardse en lichamelijke leven zo sterk, dat **we** daarin bijna kritiekloos opgaan. Voor de meer wereldmijdende **christenen** om **ons heen** reden om te zeggen dat onze openheid naar de cultuur ons tot secularisatie brengt en ons de kracht van het geloven iaat kwijtraken. Wij kiezen niet voor het klooster en we willen **ook** niet mee met de tendensen van secularisatie die ons bedreigen. Wij kiezen

niet voor wereldmijding, en evenmin voor wereldaanvaarding. De weg daartussen is **theoretisch** mooi, maar voor de **praktijk** lijkt ze hooggegrepen en niet eenvoudig te bewandelen. Hoe kunnen **we leven midden in deze wereld in toewijding en gehechtheid aan God?**

In de ban van het Evangelie

Die vraag komt **allereerst** op ieder van ons persoonlijk af. En daarna op ons gemeenschappelijk leven **& kerk** en als kerken. Gehechtheid **aan God en toewijding aan Hem en zijn dienst**: ze kunnen er **alleen** zijn **als** je beseft en ervaart, wat het Woord **van God** in je leven wil zijn. Het Evangelie is niet iets waarover je mooi kunt praten, zei **Calvijn**, maar iets wat je leven en je hart **wil** raken. Je vat het niet alleen maar met je verstand en je **geheugen**, zoals andere dingen die je weet. Het wordt pas dan aangenomen, pas **echt** omhelsd, wanneer je ziel er **helemaal** door in beslag **genomen is en het een plek heeft gekregen** in het diepste van je hart. Het moet in je hart **doordringen** en zo je hele bestaan gaan beheersen en **tot uitdrukking komen in de manier waarop ja leeft (om Institutie III, 6,4 wat vrij weer te geven)**.

Persoonlijke toewijding

Wanneer je zo door de woorden van de Bijbel wordt geraakt, vind je daar je inspiratie. Je gaat de dingen dan zien met **nieuwe** ogen. Dat zet **alle dingen in je** bestaan in een nieuw perspectief. Dat geeft een nieuwe oriëntatie, **waarin** je de dingen anders gaat waarderen. En waardoor je ook **komt** tot een andere **prioriteitsstelling** in je leven. Wat houdt dat **allemaal** in? Je 'dagelijkse bekering' is niet zozeer een steeds weer breken

met een verkeerde gewoonte of iets dergelijks. **Het** is een groeiend besef van wat God in je leven **wil doen: je maken tot nieuwe mensen**, in de kern en in de uitwerking. En dat zowel in je **persoonlijk leven als in je leven in en voor de kerk**.

Voor je **persoonlijk leven** gaat het **om** de vraag: wat betekent Gods heil in **mijn** leven? **Waarin komt** dat uit in mijn bestaan van iedere dag? Hoe geeft het daar kleur en vorm aan? Wordt het een steeds meer doorleefde **werkelijkheid voor mij?**

Bijbellezen en bidden

Als ons christelijk leven iets wil worden, moeten we **beginnen** met goede aandacht voor ons leven met de HERE. Bijbellezen en bidden vormen daarvan het hart. Daardoor worden **we** in het centrum van ons bestaan **verbonden** met onze Heer Jezus Christus. Bijbellezen en bidden moeten dan ook een **duidelijke** plaats krijgen in ons leven. **Elke** dag. Samen en persoonlijk. Moeten we 'stille tijd' houden? **Naar** mijn idee hoeft dat niet per se. **Als je in ieder geval maar wel een stukje van je tijd nadrukkelijk reserveert voor je omgang met God**. Niet in de rafels van de dag, maar 'kwaliteitstijd'. Hoeveel tijd besteden wij aan telefoongesprekken, en hoeveel aan het gebed? Bijbellezen meten we in **minuten**, maar in kranten en bladen steken we **soms** uren. Persoonlijke toewijding komt **allereerst** uit in je persoonlijke omgang met God. In luisteren naar wat Hij zegt. In danken voor zijn aanwezigheid en zorg. In belijden van **zonde en schuld**. In een je bereid verklaren tot inzet voor Hem. En in een vragen om dat wat **voor je leven met en voor Hem nodig is**. Je persoonlijke toewijding kan verder gestalte krijgen in het werken aan verdieping van je

geloof Niet alleen voor ouderlingen is het goed tijd uit te bekken voor persoonlijke bijbelstudie. Daarnaast zijn er ook goede boeken en bladen die je geloof **m** je gelovig inzicht in de dingen kunnen bouwen. **We investeren inspanning, tijd en geld** in de uitbreiding en verdieping van kennis die voor **ons** werk of voor onze hobby's **belangrijk** is. Zou het geen goede zaak zijn als we naast het bezoeken van een **bijbelstudievereniging ook in ons privé-weekprogramma een aantal uren reserveren** voor uitbreiding en verdieping van onze geloofskennis? Zodat we **onze bekwaamheid om als christen in deze wereld op te treden op peil** houden en verhogen?

Gemeenschappelijke toewijding

Als we zo onze **persoonlijke toewijding aan de HERE en zijn dienst vorm** geven, komt dat ook ten goede aan de **gemeenschappelijke toewijding in de kerk**. We luisteren actief naar de **preken**. **We gaan niet alleen naar de kerk om er iets te halen**, maar ook om er iets te **brengen**. 's Zondags maar ook door de week. **We praten met elkaar dóór over wat God geeft en wat Hij vraagt**. Samen met alle heiligen ontdekken we dingen die we **alléén** niet zo hadden gezien. **We kunnen elkaar verrijken en bij elkaar het vuur brandend houden**. **Toewijding aan God kent als het goed is dan ook een sterke aandacht voor verbondenheid met de kerk**. Je waagt je dan af: hoe sta ik met mijn **persoonlijk** leven in dienst van de **gemeente, de kerk** als geheel, het Koninkrijk van God? Hoe geef ik vorm aan mijn verantwoordelijkheid ten opzichte daarvan? **Ben ik bereid mij te voegen in deze verbanden, of heb ik de neiging wat afstand te nemen?** Draag ik metterdaad bij aan het welzijn van gemeente en

kerk? Wordt mijn **opstelling** gekenmerkt door verbondenheid en trouw?

Buitenlandse voorbeelden

In dit verband is het goed eens te **kijken** naar hoe dat bij sommige buitenlandse kerken vorm **krijgt**. Van een kleine Franse kerk is me verteld, dat de gemeente de gewoonte heeft om een **vaste avond in de week te reserveren, waarop iedereen aanwezig is**. Voor bijbelstudie en gebed, voor **het regelen van allerhande zaken, voor onderlinge contacten**. Samenbindend!

Wanneer in de Engelse kerken in Cardiff **mensen** belijdenis doen van hun **geloof**, leggen ze **ook** een aantal beloften af

Zij beloven onder meer, dat ze zich zullen inspannen **alle zonde** te verzaken en hun leven in overeenstemming te brengen met de leer en het voorbeeld van Christus. Ze beloven, dat ze - om in hun christelijk leven te **groeien** - ijverig de Bijbel zullen lezen, regelmatig **zullen** bidden, de zondag **zullen** vieren, regelmatig de kerkdiensten **zullen** **bijwonen**, de sacramenten zullen gebruiken en geld **zullen** geven voor het werk van de Heer naar de mate waarin Hij **hen** materieel **zegt**.

Ze beloven, dat zij in **alle** verhoudingen van het leven eerst het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid **zullen** zoeken; **trouw hun plicht zullen vervullen** als een oprecht dienaar van Jezus Christus; en hun best te **zullen** doen anderen voor Hem te winnen. Ze verklaren te geloven, dat de **kerk** de gemeenschap is van het volk van Gods verbond, dat geroepen is tot drenst, broederschap, gehoorzaamheid aan het onderwijs van de **kerk** en getuigenis van Christus in de wereld. Ze erkennen hun verantwoordelijkheid om met anderen samen te **werken** in de gemeenschap van de kerk en beloven hen te

steunen en aan te moedigen in hun dienen van de Heer.

Ook van deze benadering valt veel te leren, denk ik, wanneer wij zoeken naar concrete vormen van toewijding **in ons** christelijk leven. Waar onze goede God zoveel in ons investeert, **is Hij** **toch** ten volle waard en heeft Hij er **toch** **alle recht** op, dat wij elk voor zich en gezamenlijk werk maken van een onverdeelde en volkomen toewijding, zoals Paulus die bij de gelovigen in Korinthe **zag**?

Drs G.J. van Middelkoop is oud-conrector van de Gereformeerde Scholengemeenschap te Rotterdam en oud-rector van de Gereformeerde scholengemeenschap te Amersfoort

uit de kerken

Beroepbaar¹

Kandidaten:

M.F. Verhoeff, Heemskerckstraat 91, 8023 VJ Zwolle, 038-4541238
K. van Hoek, Oudestraat 78-I, 8261 CT Kampen, 038-3313568
J.J. Drijfhout, Wortmanstraat 38, 8265 AD Kampen, 038-3326239
E.J. Sytsma, Jacob Catsstraat 227, 8265 XP Kampen, 038-3324169
K.F. Dwarshuis, Borneostraat 5, 8022 PA Zwolle, 038-4530790
R.F. Telgenhof, Rietgors 83, 8271 GK IJsselmuiden, 038-3330779

Verder is beroepbaar:

Drs. H. ten Brinke, Boddemate 23, 8014 JJ Zwolle, 038-4659759

Eveneens zijn beroepbaar de volgende predikanten:

J. de Wolf, Mignonpad 22, 3816 ET Amersfoort, 033-4728793
P.F. Lameris, Curiestraat 42, 7909 BT Hogeveen, 0528-233481.
A. Scheringa, Sluisstraat 7, 4251 AV Werkendam, 0183-500488
A. Kroezen, Laan van de Eekharst 233, 7823 AE Emmen, 0591-674015

¹ Nieuwe opgaven en wijzigingen:
H.Prins, tel. 038-3331242

*en zij zal hem de naam Immanuel'
geven...*

Jesaja 7:14

Het land is in oorlog. De gevolgen van de oorlog zijn merkbaar. **Akkers** en wijngaarden zijn platgebrand. Opnieuw inzaaien heeft geen **zin**. De oogst zou opnieuw verwoest **worden**. De mannen die het land moeten bewerken, zijn opgeroepen om de stad te verdedigen. De residentie van de **koning** is het laatste bolwerk dat verdedigd moet worden. De koning inspecteert de sterkte van zijn stad. De **muren zijn** hoog en dik. De poorten kunnen tegen **een** stootje. Alleen de watervoorziening..

Dat is een probleem. Het water moet **vanuit** het dal geleid worden tot binnen de muren van de hoger gelegen stad. **Een** kwetsbare piek in de verdediging. De **koning** is bang. Nerveus. Omdat hij nog **jong** is, of geen ruggengraat heeft. Een **man van God** is nog bij **hem** geweest om hem moed in te spreken. Maar wat heeft hij nu aan **God**? En aan zijn geloof in **God**? Als de muren maar dik genoeg zijn! En het water veilig naar binnen kan stromen! Daar gaat het om.

In het **heuvellandschap** ten zuiden van de stad woont een jonge vrouw die nog niet lang getrouwd is. Een jongt koe en twee schapen zijn net voldoende om haar in leven te houden. De

melk klopt ze totdat ze een roomachtige brei overhoudt. Met wat honing erbij is dat goed te eten. Nomadenvoedsel. Voedsel van mensen die geen graan en **druiven** meer hebben. **Vanwege** de oorlog. Voedsel van mensen die in grote onzekerheid leven. Haar man is tegen alle wetten voor pasgetrouwden in opgeroepen om de stad van de **koning** te verdedigen. Deze **vrouw** is door haar man achtergelaten. Onbeschermde. Bevel van **de koning**. Hoe zal het met haar man **zijn**? **Bericht krijgt** ze niet. Wat een marteling!

De dagen verstrijken. Dan bevat ze van een **zoon**. Omdat haar man er niet is, moet ze het **kind** een naam geven. Wat voor naam zal ze kiezen? Ze heeft er goed over nagedacht en noemt haar kind: **Immanuel**. In haar situatie betekent deze naam: geen paniek. Want God is toch met ons? Een vreemde situatie. Die koning kan niets met zijn geloof in God, want hij zit veilig in zijn vesting. Muren en water, dat is belangrijk. **Toch** staat hij te **trillen** op zijn benen als hij de waterleiding inspecteert. Maar die vrouw in het onbeschermd land buiten de stad heeft helemaal niets om op te **vertrouwen**. Toch doet zij iets wat **zovelen** van haar volk **vóór** haar hebben gedaan: op de **HERE** je **vertrouwen** stellen.

Wat een geweldige zet om je

kind Immanuel te noemen. Immanuel, die kraaiende, rond-
kruipende, in de handjes klap-
pende herinnering aan God aan-
wezigheid. Over een jaar **loopt**
het jochie al door het stof van
het dorpsplein. Dan roept zijn
moeder: **Immaáánuééééé**, thuisko-
men, we gaan eten! De bureu
horen dat en denken: God met
ons? Moeten we dat echt gelo-
ven? Dan zien ze dat het jochie
komt aanstappen en dat moeder
hem optilt.

*Ds. J. Glas is predikant van de
Gereformeerde Kerk te Almelo.*

JAARGANG 75 - NUMMER 14 - 15 JANUARI 2000

Gods Zoon is gekomen

Gedachtenis en toekomstverwachting

Gods Zoon is gekomen
want zijn bloed moest stromen
over deze aarde
als een stroom van water.
Hij heeft ons verkondigd
redding van de zonden.

Ook in onze dagen
is bij alle wagen
Christus' woord verstaanbaar,
als een weg begaanbaar,
breekt het met de dwaasheid,
spreekt het van de waarheid.

Niemand kan twee heren
dienen in de wereld.
Door Hem te geloven
dient men God hierboven,
door Hem te vertrouwen
zonder te aanschouwen.

Bron van Gods genade,
schenk uw wijn als water,
breek uw brood, laten velen
in uw liefde delen,
leven van de maaltijd
die bestaat voor altijd.

Nieuw zal Hij ons schenken
wijn, om te gedenken
hoe wij van beloften
leefdendoor zijn offer.
Als een openbaring
wacht de nieuwe aarde.

Gottes Sohn ist kommen B W 3 1 8

Tekst: Johan Hom 1544

Melodie: Michael Weisse 1531

Herdichting: Ria Borkent 1996

GOD WAAKT OVER JE

J. Luiten

W wandelen met God

Ogen zijn net als spiegeltjes. Kijk je el kaar in de ogen, van dichtbij, dan kijk je in een spiegel. Je ziet de omgeving in andermans ogen. Als je goed kijkt zie je ook jezelf.

Daar moest ik aan denken bij een plaatje van een oog. Als je goed kijkt zie je in de appel van het oog een werelddol. Links zie je Amerika, rechts Europa.

De wereld in je blikveld. Dan ben je een ruimte-ei-ziger. Muur meer dan kijken kan je niet doen.

Gods oog gaaf. ook over de hele wereld. Nooit slaapt of sluimert Hij (Psalm 121). Dag en nacht is Hij wakker. Niet alleen ziet Hij je. Hij is ook je Bewaarder. Hij waakt over je.

Veilig of onveilig?

Een oog dat je altijd ziet, kan je bang maken. Je wordt bespied en voelt je onveilig.

Maar het kan ook anders. Vandaag de dag komen er camera's in onveilige straten. Een beetje meer toezicht daar, geeft juist een veilig gevoel.

Als je bij een operatie onder narcose komt, is het ook fijn dat de dokter en de narcotiseur goed op je letten. Een wakend oog kan dus best goed voor je zijn!

De dichter van Psalm 121 is op weg naar Jeruzalem. De weg voor hem stijgt sterk. Hij kijkt omhoog. Daar zijn bergen. Een woest gebied. Hoe kom ik hier veilig langs? En straks moet ik ook weer terug. Een hele weg ligt er nog voor mij: mijn ingang en

mijn uitgang. Wat zal ik nog meemaken? Waar krijg ik hulp?

Maar diezelfde bergen zijn ook getuigen van God. Wie heeft die geweldige massie ven gemaakt? Wie is ze de baas? Dat is God, die hemel en aarde heeft gemaakt. Een geweldig God! Hij ziet mij gaan langs deze weg. Meer nog: Hij waakt over mij op mijn levensweg. Met Hem ga ik veilig.

Beschermd tegen alle kwaad?

Blijft er dan geen gevaar meer over? Hij zal u bewaren voor alle kwaad, zegt de dichter. Klopt dat wel, als je merkt wat er evengoed kan gebeuren?

De dichter hoefde de troost van zijn psalm niet te geven, als er

geen gevaar meer zou zijn! Het punt waar het om gaat is: boven onze wereld vol gevaren staat God. Nooit verliest Hij je uit het oog. Hij zorgt voor je.

In Jezus heeft God al laten zien hoe Hij redt, inderdaad uit alle gevaar, tot en met van zonde en dood.

Daarmee is alle ergs nog niet gelijk de wereld uit. Om Christus' wil gaat dat wel eens gebeuren, op Gods tijd. Maar ook vandaag is God er. Hij heeft open oog, oor en hart voor je. Machtig neemt Hij je in bescherming. Hij houdt het kwaad bij je vandaan, of maakt, als het er toch is, dat het goed voor je uitkomt,

Wie kan zo over mij waken, dag en nacht, bij al wat er gebeurt? De dichter kijkt via de bergen omhoog naar God. Dan weet hij: God kan het, ja, God doet het. Mijn hulp is van de Here!

Voel je je veilig?

Psalm 121 gaat ons voor in geloof, persoonlijk geloof: Mijn hulp is van de Here. Kun je dat zo meevoelen?

De omstandigheden kunnen het je moeilijk maken. Het kan ook zijn dat je voor je gevoel geen hulp nodig hebt. Het gaat je goed, of je slaat je er wel doorheen.

Gods hulp heeft een uniek karakter. Dat zie je aan de Here Jezus. God helpt je vooral door je te redden van je zonden. Veel je dus niet te groot voor zijn gena-

de. Hoef je zijn genade niet, dan heb je ook zijn hulp niet nodig. Dan zul je je ook nooit veilig voelen bij Gd.

Maar merk je hoe groot Gods genade voor je is in de Here Jezus, hoeveel Hij om je geeft om je Redder te zijn, dan kan je geloven: Hij leidt mijn leven, door al wat ik meemaak heen. Bergen zijn al indrukwekkend, maar boven de s gaat hoe God Zich laat kennen in zijn Zoon. Door Hem redt Hij een hele wereld, iedereen die in Hem gelooft. Alle reden om vast te vertrouwen: de Here kan mij helpen en om Christus' wil helpt Hij mij ook. Een veilig gevoel!

Kijk in Gods ogen

Je kunt God niet zien. Maar als de Israëlieten die op weg waren naar de tempel, daar aankomen, ontmoeten ze Gd. In de tempel laat God zien: Ik ben er, voor jou. Het offer op het altaar is het bewijs Vandaag Christus' offer aan het kruis. In de kerk hoor je het, zie je het weer.

Anders zie ja dat niet, maar in de kerk merk je: Gods ogen, daarin spiegelt zich de wereld. En als je goed kijkt, in het geloof, dan zie je in Gods ogen ook jezelf. God waakt, ook over mij.

Ds J. Luiten is predikant van de Gereformeerde Kerk te Alkmaar.

uit de kerken

Vrijgegeven gezangen

In de lijst gezangen die door de synode zijn vrijgegeven voor gebruik in de eredienst, zoals wij die in ons vorige nummer publiceerden, ontbrak per abuis lied 367.

Wijziging lied van de week

Tengevolge van de besluiten van de synode zijn twee liederen uit de lijst van het 'Lied van de week' vervangen: op 9 januari stond nu lied 169 op het programma, en voor 2 april lied 6.

Sluiting synode Leusden

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken die het vorige jaar in Leusden vergaderde, werd woensdag 15 december officieel gesloten.

Marknesse

In de gemeente Marknesse wordt de preekvoorziening voortaan verzorgd door Joh. Hulst, Westerkimpe 58, 8316EB Marknesse, 0527 - 201674

Hardenberg-Centrum

De kerkenraad van Hardenberg-Centrum heeft een tweede predikantplaats ingesteld. Het is een part-time vakature voor maximaal 50%. De gemeente telt 545 leden die op 240 adressen wonen.

Enschede-West

Aan ds K. Verlind is om gezondheidsredenen volledig emeritaat verleend. Hij was predikant te Drachten, voor de missionaire dienst (1966), Brunssum-Treebeek (1971), 's-Hertogenbosch, voor de missionaire dienst (1973), Zuidhorn (1980) en Enschede-West (1987). Ds Verlind kan ook geen preekverzoeken meer in overweging nemen.

Zuidbroek

Ds T.C. Zwarts is door zijn kerkeraad voor drie maanden geschorst.

Alkmaar

Ds J. Luiten was op 5 januari 25 jaar predikant. Hij staat sinds 1979 in Alkmaar. Daarvoor diende hij vanaf 1975 de kerk van Houwerzijl.

Almelo

Op 8 januari was ds W.G. Raven 50 jaar predikant. Hij diende de gemeenten van Voorthuizen (1950-1955) en sinds 1955 Almelo. Daarnaast was hij twintig jaar legerpredikant. Hij ging in 1985 met emeritaat.

JAREN OPTELLEN OF AFTREKKEN? ¹

J. van Bruggen

A achtergronden

1. Dichterbij: waarbij?

Dichterbij!
Dat is **ons** thema vandaag.

Dichterbij!
Maar waarbij?

Voor velen is dat **een vraag**.
Komen we in het volgende mil-
ennium dichterbij de laatste Kern-
ramp of dichterbij de eerste
wereld dictator of dichterbij de
redding van Afrika? Niemand
weet het. Iedereen voelt dat **we**
ergens heengaan: een toekomst
die dichterbij komt.
Maar welke toekomst: het is een
open **vraag** voor de mensheid.

Voor **u** als christenen is het, hoop
ik, een weet.

Eén ding is immers zeker: we
komen dichterbij de terugkeer
van Hem!

Van Hem die het Licht is van
onze ziel en het voedsel van ons
leven en de glorie van de **kos-**
mos.

Wanneer Hij komt, zal Hij de
wonden helen en het is voorbij
met de **dood!**

De Heer is dichtbij, zegt de
Schrift.

Dat maakt **ons** verlangend om
vooruit te reizen, **ook** al wachten
ons misschien nog vele ravijnen
en moerassen. Altijd **komen** we
dichterbij Hém. Omdat **Hij** al
bezigt is terug te komen.

2. God bepaalt het einde!

Hoe lang zal dat nog duren?

Dat **weet niemand**.

Maar in ieder geval brengt **elk**
jáár toch dichterbij!

Het **aftellen** is immers allang
begonnen.

Op de Olijfberg.

Toen Hij **omhoogging: weg** uit
onze ogen.

Leerlingen vroegen: "Herstelt u
nú het koningschap voor **Israël?**"
Ze **hoopten** dat het dichtbij zou
zijn.

Jezus' antwoord was nogal vaag.
Hij zei: „Het is niet uw **zaak** de
tijden en gelegenheden te weten
waarover de Vader de beschik-
king aan zich gehouden heeft!"

Het is **een** antwoord dat **geen**
antwoord geeft.

Toch was **één** ding wel duidelijk:
Het is God die de tijden en de
gelegenheden aftelt. En **Hij** is het
ook als enige die het startsein zal
geven voor het hemelrijk op aar-
de.

Ook al zouden we graag meer
weten, dit geeft toch in ieder
geval hoop.

En het geeft grote zekerheid: het
aftellen is bij God in veilige **han-**
den!

Nu **kunnen** we uitzien. De Wach-
ter van Israël slaapt niet. **Elk** jaar
brengt Hij ons dichterbij! Nu ook
zélf niet in slaap **vallen!**

3. Ongeduld

Wanneer je de wacht hebt en
wakker moet blijven, kun je het
toch niet laten om vaak op de
klok te kijken. Hoe laat is het **al?**

Als christenen doen we dat ook.
We worden ongeduldig in het

wachten en **vragen** ons af:
hoevéél jaren nog?
Of hoeveel dagen?

Ongemerkt begin je dan toch te
tellen. En opeens zijn daar de
voorspellingen op grond van
Openbaring: **mensen** lijken het
geheim te kunnen ontcijferen
aan de hand **van** de bijbel.
En ongemerkt tellen we dan
steeds ongeduldiger, wanneer
blijkt dat we **ons** vergisten.

We tellen in ieder **geval** de **jaren**
op: zoveel jaren ná de geboorte
van **Jezus**. Straks al 2000! Dat tikt
aan. Nu wordt het wat. Is het
getal nu **nog** niet groot genoeg
voor onze God?

Al tellend, reizen we in het don-
ker, ook al zijn de agenda's voor
het nieuwe jaar allang weer te
koop.

Daarom teien we **ook** als chris-
tenen vaak onrustig de jaren en
de eeuwen.

4. Ook aftrekken?

Maar nu is er iets apart met ons
als christenen: wij teilen niet
alleen de jaren op, **maar** wij trek-
ken ook jaren **af**. Dat doen we als
het om het **verleden** gaat van het
Oude Verbond.

Wij nemen het startpunt **voor**
onze jaartelling immers bij de
geboorte van **Jezus**.
Vanaf dat moment tellen we van
1 tot 2000.

Maar alles wat vóór die geboorte
valt trekken we dan af.

We **tellen** daarbij van -1 tot -2000
of nog verder naar beneden.

We noemen dat: „zoveel jaar vóór Christus”.

Zo krijgen we twee soorten jaren: jaren die we optellen bij het geboortjaar van Jezus en jaren die we aftrekken van dat geboortjaar.

We zeggen: „In -586 ging Israël in ballingschap. En in +70 werd de tweede tempel verwoest.”

Misschien denkt u er niet vaak bij na, maar onze christelijke jaartelling is op dit punt heel bijzonder.

Zij is hierin zelfs uniek in de wereld.

Geen volk doet dit zo.

Er zijn vele jaartellingen op aarde.

De oude Romeinen telden vanaf de stichting van de stad Rome. De Maccabeeën gingen tellen vanaf het jaar dat men vrij werd van de Syriërs.

De Boeddhisten hebben weer een heel eigen telling van de jaren.

Maar niemand van hen telt achteruit.

Niemand trekt de jaren af, zodat er negatieve jaartallen ontstaan. Dat doen alleen de christenen. Bij hen is het: Min de geboorte van Jezus of Plus die geboorte. En daarom wordt het nu (afgezien van een rekenfoutje dat lang geleden binnensloep) straks het jaar 2000. De wereld is er al veel langer, maar wij komen als christenen niet hoger uit dan 2000: de rest hebben we afgetrokken.

5. Jaartelling vanaf de schepping

Vergelijk dat getal eens met de jaartelling van het volk Israël. Daar is op dit moment helemaal geen millennium in het zicht. Het jaartal is daar nu sinds midden september 5760.

Een veel hoger getal dan 2000.

Hoe dat kan?

Omdat de Joden alleen maar optellen en niet aftrekken.

Zij tellen vanaf de Schepping van de wereld.

Zoveel jaar bestaat de aarde al.

Het getal zal wel niet zo precies kloppen.

Maar het gaat om de ideeën die achter zo'n telling liggen.

De gedachte van de Joodse jaartelling is dat wij als mensen door-tellen vanaf onze vader Adam.

Is dat ook niet beter?

Welke redenen hebben we eigenlijk gehad om een christelijke jaartelling te gaan invoeren?

Heeft dat ook iets te maken met de visie op de Kerk? Alsof de kerk uit de volken zo los staat van de voorgeschiedenis van Israël dat ze haar eigen geboortjaar krijgt! Maar onze catechismus zegt toch dat onze God zich een gemeente vergadert „van het begin van de wereld tot het einde.” Zijn wij nu kerk in 1999 en in een heel nieuw tijdperk of zijn we gemeente van Adam, Seth, David, Petrus enz. en dus kerk in het jaar 5760?

Het kan geen kwaad om zo tegen het jaar 2000 daar eens wat dieper over na te denken en om niet als christenen gedachtenloos te laten meeslepen door de hysterie die een ontkerstende wereld loslaat op een jaartal uit de christelijke jaartelling!

Omdat wij overnieuw zijn gaan tellen vanaf Jezus' geboorte piekeren wij er soms over wanneer het eigenlijk „het laatst van de dagen” zal zijn. Maar wanneer we telden vanaf de schepping, zouden we beter begrijpen dat het Nieuwe Testament met het „laatste der dagen” de periode bedoelt ná Jezus' heengaan van de aarde. Het jaar 33 of 40? Dat lijkt het begin! Ja maar het was toen (om de jaarrekening van Israël even te gebruiken) al het jaar 3793. En de periode van 3793 tot 5760 is het laatste van

die dagen die geteld worden vanaf de grondlegging van de wereld.

6. Efeziërs: de volheid van de tijden

In Efeziërs 1,10 schrijft de apostel Paulus een paar woorden over die tijden en gelegenheden waarvan de details verborgen bleven bij de hemelvaart van Jezus.

De apostel schrijft daar over het plan van God om alles samen te vatten onder Christus: in Hem als het Hoofd zal alles tot volheid komen. Hij is de hoofdzaak van de hele geschiedenis van de totale kosmos.

Wanneer alles is samengebracht onder Hem, is de „volheid van de tijden” aangebroken. Paulus telt dus op. Er zijn allerlei tijden die de mensheid voortstuwten. Eens krijgt dat des zijn beslag en zijn afronding in een toppunt van voltooiing. Daar werkt God aan. Tijden zwalken niet doelloos door de ruimte. De tijden vliegen naar één Eindbestemming. Ze worden daarheen gestuurd.

Paulus gebruikt daarvoor een bijzonder woord. Hij schrijft over „het beheer van de volmaking van de tijden”. De term die hij hier invoert heeft te maken met management. Er is een goddelijk time-management, ongezien maar krachtig. En dit time-management wordt beheerst door Christus.

We gaan er met zekerheid naar toe: het herstel van het koningschap voor Israël dom & terugkeer van Davids zoon, Jezus van Nazaret!

Het is nu echter opvallend dat Paulus de periode na de hemelvaart niet beschouwt als een nieuwe tijd, maar als de periode waarin de draden hij elkaar gaan

komen. Als een tijdvak **waarin** gewerkt wordt aan de complete-ring en de finish. Met andere woorden: Paulus begint niet overnieuw te **tellen**. Hij blijft doortellen. Hij telt door vanaf de vroegere tijden in het Oude Verbond en Hij kijkt vooruit naar de tijd dat alles zal **worden** onderworpen aan Christus ons Hoofd. Dat is doortellen en **optellen**, maar er is geen aftrekken bij!

7. Alleen optellen, niet aftrekken!

Onze **aftrekmethode** voor de jaren die **voorafgingen** aan Jezus' geboorte **geven** ongemerkt heel sterk het **gevoel** dat **die** voorafgaande periode alleen maar nodig was om **bij** deze **geboorte** uit te komen. Daarna kunnen die tijden worden weggebroken zoals bekisting wordt weggebroken **nadat** het beton gestort is. Maar voor Paulus is het **nog** geen tijd **om** de bekisting van de vroegere tijden weg te breken. Ze moeten **allemaal** **nog** blijven zitten totdat het echte beton gestort is. Dat is het moment van de glorie van Jezus **Christus** in de hele **kosmos**.

Voor die glorie is Noach gespaard toen de **vloedgolf** kwam. En daarvoor moest Abraham zwerven. Om die glorie zijn de profeten vervolgd. Door het geloof gingen generaties ons voor: **zij** verwachtten **een stad**, het nieuw Jeruzalem. En **wij** **voegen** **ons** uit alle volken bij hen, geroepen door de Geest van Messias Jezus. Zo worden de tijden vol voor de glorie van **Christus** in alle landen en onder alle volken.

Laten **we** eens wat minder vreemd aankijken tegen de jaartelling van de Joden. Het is jammer dat wij **ons** van hen verwijderd hebben door een eigen christelijke **jaartelling**. Tussen

ons en hen staat niet de geboorte van Jezus, maar **zijn verwerping** door de niet-gelovige Joden.

De **weg** van God door de jaren kent vele verbonden en perioden, maar het is **één** weg die **lijnrecht** doorloopt van de Start in het Paradijs naar de Finish van de verheerlijking van hemel en aarde in **zijn** Zoon, Jezus Christus.

8. Woord voor alle tijden

Dichtbij ons is op heel die **weg** en in al die eeuwen en tijden het Woord van **Gods** goede nieuws. Het vormt het **centrum** van onze **opleiding**.

In de Aula van onze universiteit kunt u een een .glas-in-loodraam bewonderen waarin Mozes en Paulus broederlijk naast elkaar staan, **samen** met veel symbolen vanaf het paradijs tot de **woestijntijd** en tot het werk van Jezus Christus. Zo gevarieerd zijn de tijden die aan ons voorafgingen. **Maar ze** komen samen in één raam waar Christus het middelpunt is van **Gods** **werk** dat alle eeuwen omvat.

Dat raam bemoedigt ons steeds opnieuw: God is bezig om in Christus alle tijden tot vervulling te doen komen. Geen jaartal werd voor niets geteld.

Dit is een **uitzicht** dat de hele christenheid mag bemoedigen. Het lijkt vaak een stoffige reis door de woestijnen **van** de eeuwen, vele malen veertig jaren lang. Maar ik geloof dat er een verlossend en allesomvattend plan is voor al die jaren die maar doortellen. Aan het einde van de vele **malen** veertig **jaren** is het beloofde land.

Het koninkrijk **van** de hemelen maakt onze jaartelling rond **en** af.

Daarom bidden we in elk jaar, of we het nu 1999 noemen of 5760: Uw **koninkrijk** **kome** steeds dichterbij totdat het in volheid **onze** tijden overstraalt en onverwachts eeuwig zinvol maakt.

Wees **van** één ding zeker: het optellen **kan** lang duren, maar de optelsom is dat **wij** met Hem **in** het paradijs **zullen** zijn, voorgoed en voor eeuwig. Het optellen gebeurt **soms** onder tranen, maar **een** stralende slotsom zal de uitkomst zijn van dat moeizaam tellen.

Al duizenden jaren is **onze** God, de **God** van Adam en Abraham immers onderweg **naar** de Finish waarvan **we** sinds 1999 jaar ook al de naam weten en als goed nieuws in ieder **millenium** mogen prediken: Christus, de Koning der eeuwen! Steeds dichterbij **Hém**!

¹. Schooldagtoespraak 1999

Dr. J. van Bruggen is hoogleraar Nieuwe Testament aan de Theologische Universiteit te Kampen.

In vrede en met vreugde Heer

Nunc dimittis

De lofzang van Simeon

In vrede en met vreugde, Heer,
kan ik nu heengaan.
Mijn hart is niet onrustig meer,
nooit meer eenzaam.
God houdt woord, door Hem getroost
kan ik de dood gaan slapen.

Als wachter sta ik aan de grens
om te aanschouwen
het Christuskind, de nieuwe mens,
Gods getrouwe.
Heer, de redding die Gij brengt
zie ik met eigen ogen.

Hij is het Licht, stralend en blij
voor alle volken.
Zij tasten duisternis, maar Hij
breekt de wolken.
Aan het licht komt Israël,
tot heerlijkheid en vreugde.

Aan Vader, Zoon en Geest vandaag
glorie en ere.
Dit Kind dat ik op handen draag
troost de wereld.
Licht van oorsprong en vanouds
blijf eeuwig schijnen. Amen.

Mit Fried' und Freud' ich fahr dahin BWV 382
Martin Luther - 1524

Herdichting Ria Borkent - 1997

'O grote God die liefde zijn'

lied van de week

Het lied van deze week, 'O grote God die liefde zijn', is niet opgenomen in de rubriek **Bijbelliederen**. Toch zou je het kunnen zien als een lied bij de eerste brief van Johannes. Vooral één gedeelte uit deze brief klinkt voortdurend op de achtergrond mee: *'Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de Liefde is uit God; en een ieder die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde. Hierin is de Liefde Gods jegens ons* geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon *gezonden heeft in de wereld*, opdat wij zouden leven door Hem. [...] Geliefden, indien God ons zo heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben. Niemand heeft ooit God aanschouwd; indien wij elkander liefhebben, blijft God in ons en zijn Liefde is in ons volmaakt geworden.'

 (1 Joh. 4, 1-12).

'O grote God die liefde zijn' is geschreven door Jan Wit. Het werd voor het eerste gepubliceerd in Wits bundel 'Ministeriale' (1966).

Jan Wit schreef het lied op verzoek van de **Gezangencommissie** die het Liedboek voorbereidde. Het lied 'O God en Heer, in 't glorielicht' (120) uit de oude Hervormde gezangenbundel uit 1938 was volgens de commissie aan vervanging toe en Wit moest voor een nieuwe versie zorgen. 'O God en Heer, in 't glorielicht' was een vertaling van het lied 'O God our Father, throned on high', geschreven door de Engelse predikant en lieddichter Thomas Coster (1835-1912). Dit lied kreeg de titel 'Serving One anot-

her' mee, en die titel maakt duidelijk dat het centrale thema van dit lied dienende liefde was: *To serve by love! O teach us how! Be this our great vocation...*. 'O God en Heer, in 't glorielicht' was een vrij getrouwe vertaling van 'O God our Father, throned on high'. Het werd bijzonder geliefd en men zong het graag in trouwdiensten.

Voor het Liedboek schreef Jan Wit in de zestiger jaren dus een nieuw lied. Het werd geen vertaling van Costers origineel maar 'een vrij lied waarin enkele motieven eruit zijn overgenomen en verder uitgewerkt' (Jan Wit in het Compendium).

Tekst

De rode draad van 'O grote God die liefde zijn' is Gods liefde in Christus én ons leven vanuit die liefde. Strofe 1 maakt dat direct duidelijk: 'O grote God die Liefde zijn' / o Vader van ons leven, / vervul ons hart, dat wij altijd / ons aan uw liefde geven.' Deze zinnen verwijzen rechtstreeks naar 1 Joh. 4, 7-16. In de strofen 2 en 3 zoomt het lied verder in op het leven vanuit Gods liefde. We moeten niet alleen hoorders maar ook daders van het woord zijn (Jak. 1, 22). En dat gaat niet vanzelf (str. 3, r. 1-4), dat is een leven in strijd en gebed. Strofe 4 koppelt vervolgens weer terug naar het begin. In strofe 1 citeert Wit 1 Joh. 4, 8: 'God is liefde'. Strofe 4 grijpt daar op terug met de woorden '... o liefde groot (r. 1) en sluit vervolgens ook aan bij het vervolg van de tekst uit 1 Joh. 4 ('Hierin is de liefde Gods

jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem'): 'Wij danken U, o liefde groot, / dat Christus is gekomen. / Wij hebben in zijn stervensnood / uw diepste woord vernomen'. In zijn toelichting in het Compendium schrijft Wit: '...In de laatste strofe [wordt] de lijdende Christus duidelijk in het middelpunt gesteld. Gods liefde in Christus is oorsprong en oorzaak van alle liefde die wij elkaar kunnen geven en daarom ook mogen en moeten geven.'

Melodie

Wie rond de Kerstdagen het Weihnachts-Oratorium van Bach hoorde, heeft misschien nog de klank van het koraal 'Brich an, o schönes Morgenlicht' in de oren. Eigenlijk is dat dezelfde melodie als die van 'O grote God, die liefde zijn'. 'Brich an, o schönes Morgenlicht' is de vierde strofe uit het Duitse kerstlied 'Ermuntre dich, mein schwacher Geist' en dat is precies het lied waaraan de melodie van lied 481 is ontleend (zie linksboven de melodienotatie).

Zoals bij zoveel melodieën uit de verleden tijd het geval is, bestaan er ook bij 'Ermuntre dich' verschillende melodieversies. De melodie werd geschreven door Johann Schop (die we ook kennen van lied 26b uit het Gereformeerd Kerkboek) in 1641. Kort daarna brachten anderen wijzigingen aan op de melodie. De bekende bundel Praxis pietatis melica (1648) van Johann Crüger

Laat ons het zout der aar - de zijn, (3)
het licht der we - reld, klaar en rein.
Laat ons uw woord be - wa - ren, (4)
uw waar - heid o - pen - ba - ren. (5)

6 Maak ons volbrengers van dat woord, (6)
getuigen van uw vrede,
dan gaat wie aarzelt met om voort,
wie afdwaalt met ons mede.
Laat ons getrouw de weg begaan
tot allen die ons verre staan
en laat ons zonder vrezen
de minste willen wezen. (7)

3 Leer ons het goddelijk beleid
der liefde te beamen,
opdat wij niet door onze strijd
uw goede naam beschaamen.
Leg ons de woorden in de mond (8)
die weer herstellen uw verbond.
Spreek zelf door onze daden
van vrede en genade. (9)

4 Wij danken U, o liefde groot, (10)
dat Christus is gekomen.
Wij hebben in zijn stervensnood
uw diepste woord vernomen.
Nog klinkt dat woord; het spreekt met macht (11)
en het wordt overal volbracht
waar liefde wordt gegeven,
wij tuit uw liefde leven.

Jan Wit, geb. 1914

481 O grote God die liefde zijt

wijze: Ermuntre dich, mein schwacher Geist Johann Schop 1641 / gewijzigd

O gro - te God die lief - de zijt, (1)
o Va - der van ons le - ven, (2)
ver - vul ons hart, dat wij al - tijd
ons aan uw lief - de ge - ven.

andere

laat zo'n wijziging zien. Enkele decennia later brengt Wolfgang Karl Briegel (1687) opnieuw een andere versie. Maar in al deze drie versies draagt de melodie duidelijk het stempel van de 17de eeuw: een bewegelijke, door de toenmalige opera-aria gestempelde melodie. Een halve eeuw later, bij Bach, is dat veranderd: het ritme is dan grotendeels glad gestreken en daarmee is de uitstraling van de melodie ingrijpend veranderd.

Lied 481 gebruikt een van de oudere versies van de melodie¹

(naar Praxis pietatis melica), een bewegelijke en levendige melodie in een driedelig ritme en met een duidelijke ritmische afwisseling tussen de regels. Ze vraagt om een levendige manier van zingen, zonder te snel te zijn, want dat gaat ten koste van de fraaie melodische wendingen. De melodie is inmiddels vrij algemeen bekend.

Gebruik

De allereerste aanwijzing voor het gebruik van 'O grote God die liefde zijt' is het feit dat het lied

een gebed is. Een tweede aanwijzing vinden we in toelichting van Wit in het Compendium: 'Ik hoop dat het zowel voor hen die aan zendingen evangelisatie denken als voor hen die meer voor christelijk-sociale actie voelen, een inspiratiebron zal wezen...'. Het kan kortom gezongen worden bij al die momenten waar het gaat om de verspreiding van Gods woord of om onze diaconale taak.

Kopiëren van dit artikel is toegestaan maar een uitsluitend kopiëren van het lied is niet geoorloofd.

Tekstverwijzingen:

Algemeen: Joh. 15, 9-17, 1 Joh. 1:5-7, 2:5-11, 3:11-17, 4:7-16

1: 1 Joh. 4:8

2: 1 Joh. 4:7-16

3: Matth. 5:13-16

4: Joh. 14:23, 1 Joh. 2:5-6

5: 1 Tim. 3:15, 2 Kor. 4:26b

6: Deut. 30:14

7: Luc. 9:34

8: Rom. 10:8

9: Matth. 5:16, 1 Joh. 4:16b

10: 1 Joh. 4:9-10

11: 1 Joh. 4:11-12, 14 en 16.

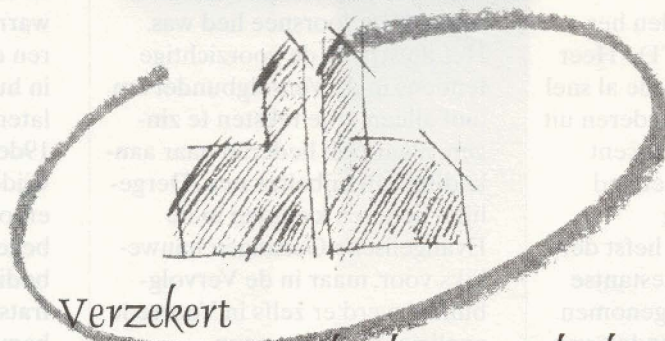
Noten

¹. In het Duitse Evangelisches Kirchengesangbuch is de versie van Wolfgang Karl Bnegel te vinden (bij nr. 24 'Ermuntre dich, mein schwacher Geist'). Lied 120

uit de Hervormde bundel (1938) gebruikt de versie uit Bachs Weihnachts-Oratorium.

A. de Heer-de Jong is musicus en publicist (kerk)muziek en liturgie. Zij woont te Amersfoort

donatus

Verzekert
van Avondmaalstel tot Zadeldak
alles onder uw kerkelijk dak!

Verzekerd zijn bij Donatus is een geruststellend gevoel.

Al sinds 1825 dé verzekeraar voor uw kerkelijke eigendommen,
maar ook voor al uw andere verzekeringsaangelegenheden.

Vraag vrijblijvend onze brochure of offerte of maak een afspraak voor
een vrijblijvend persoonlijk gesprek.

Postbus 500
5240 AM Rosmalen

donatus

Hoff van Hollantlaan 8
Tel. 073 5221700 - Fax 073 5221717

GELOOFWAARDIG VERZEKERD

'De Heer is mijn herder'

lied van de week

In de Vervolgbundel op de Evangelische Gezangen, die in 1866 werd vastgesteld, stond als nummer 198 'Het **lied van den goeden herder**'. Onder de titel waren de woorden 'Naar Psalm 23. Nieuwe zangwijze' opgenomen. Een blik achter in de bundel, op de pagina met 'DICTERS der Gezangen' leert dat J.J.L. ten Kate de tekst van het lied schreef. Op dezelfde pagina wordt **Joh. Bastiaans** genoemd als 'vervaardiger der nieuwe zangwijzen'. De tekst van 'Het lied van den goeden herder' begon met de woorden: 'De Heer is mijn Herder!/*k Heb al wat mij lust:/ Hij zal mij geleiden/ Naar grazige weiden:/ Hij voert mij al zachtens/ Aan waatren der rust.*'

'Het lied van den goeden herder', beter bekend als 'De Heer is mijn Herder', behoorde al snel tot de meest geliefde liederen uit de Vervolgbundel. Uit recent onderzoek bleek dat het lied rond de **eeuwwisseling 19de/20ste eeuw** maar liefst dertig keer in andere protestantse liedbundels werd overgenomen. En dan ging het om bundels van allerlei **kerkelijke** kleur, van afgescheiden tot vrijzinnig, van luthers tot doopsgezind.' In de opvolger van de Evangelische Gezangen en de Vervolgbundel, de Hervormde bundel uit 1938, werd het lied eveneens opgenomen. Ook in het Liedboek voor de kerken kwam het terecht. Via de **proefbundel kwam** het lied vervolgens ook binnen het bereik van de Geref. Kerken (vrijg.). Dat wil niet zeggen dat **men** het daar tot dan toe

niet kende. Uit de niet voor liturgisch gebruik bestemde bundels was het ook daar al lang een veelgezongen lied. Zondag 23 januari a.s. is het lied van de week.

'Schoone bijbelteksten'

'De Heer is mijn Herder' is een berijming van **psalm 23**. In de strofen 3 en 4 is **de tekst** wat vrijer ten opzichte van het origineel dan in de overige strofen. Ook komt hier even het oude gebruik van psalm 23 bij het **avondmaal** om de hoek kijken, in de woorden 'Hij wil mij versterken/ met brood en met wijn'. De bekendheid van 'De Heer is mijn Herder' doet haast vergeten dat dit lied in de tijd van ontstaan geen doorsnee lied was. Het illustreert de **voorzichtige** tendens in de Vervolgbundel om niet alleen vrije teksten te zingen, maar ook liederen naar aanleiding van bijbelteksten. Dergelijke liederen kwamen in de Evangelische Gezangen nauwelijks voor, maar in de Vervolgbundel werd er zelfs in Voorrede expliciet aandacht voor gevraagd: 'Men zal opmerken, dat bij voorkeur zulke gezangen gekozen zijn, die eene dichterlijke uitwerking of bearbeiding van **schoone bijbelteksten, soms ook van uitvoerige gedeelten der H. schrift, behelzen.**' En van de 82 liederen uit de Vervolgbundel is er inderdaad een aantal (13 stuks) dat **direct** bij een bepaald bijbelgedeelte geschreven is. Enkele van die liederen zijn nog altijd bekend. Naast 'De Heer is Herder' zijn dat de Kerst-

psalm naar Jesaja IX 'Daar is uit 's wereld duistere wolken' (tekst: Nicolaas Beets) en 'Laat me in u blijven, groeijen, bloeijen' naar Joh. 15:1-8 (tekst: J.J.L. ten Kate). De anderen zijn inmiddels onder het stof van de tijd verdwenen.

Melodie

De melodie van lied 14 is van de hand van Johannes Gijsbertus Bastiaans (1812-1875). Deze Bastiaans was in zijn tijd een beroemd componist en organist. Hij studeerde o.a. bij Felix Mendelssohn Bartholdy in Leipzig en maakte, eenmaal terug in Nederland, geestdriftig propaganda voor de muziek van J.S. Bach. Bastiaans zette zich ook in voor de kerkmuziek. Hij was een warm voorstander van kerkkoren en wilde melodieën het liefst in hun oorspronkelijke vorm laten zingen - de praktijk in de 19de eeuw was daar ver van verwijderd. Bovendien pleitte hij ervoor de gemeentezang sober te begeleiden, zonder allerlei overbodige **harmonische** frutsels en fratsen - ook dat verschilde hemelsbreed van de gangbare praktijk. Verschillende koraalbundels (1852, 1866, 1869/1870) illustreerden zijn visie.

De samenstellers van de Vervolgbundel riepen met het oog op de muzikale kant van de bundel de hulp van Bastiaans in. Hij moest de melodieën redigeren en waar nodig zorgen voor nieuwe melodieën. Zo kwam zijn naam achter in de bundel te staan, met de vermelding 'Vervaardiger der nieuwe zangwijzen en der verbeterin-

gen van reeds bestaande melodieën'.

Zonder slag of **stoog ging** die samenwerking **overigens** niet. Bastiaans naam kwam alleen op die ene pagina ver achterin de bundel te staan en verder nergens. Bovendien waren de heren samenstellers en uitgevers niet van plan Bastiaans zijn honorarium van f 1000,- te betalen; **hij** moest maar **genoegen** nemen met minder. Een van die nieuwe melodieën was die bij Ten **Kates** 'Lied **van** den goeden herder'. Het werd een van Bastiaans meest geliefde melodieën. Ze is geschreven in een rustige driedelige maatsoort en bestaat uit drie regelparen: 1-2, 3-4, 5-6. **Elk** van die **regelparen** bestaat uit één melodische spanningsboogen de regels lopen dus zonder rust in elkaar over. Elk **regelpaar** eindigt met een hele noot en gaat **dan**, ook weer zonder rust, door in het volgende regelpaar. **Zo** ontstaat een **rustige**, doorgaande **beweging** met een grote **zeggingskracht**. Organisten (en **zangers**) **moeten hier even** goed **op** letten omdat er in deze overbekende melodie her en der wat extra rusten zijn ingeslopen, vooral bij de overgang **van 1** naar 2, 3 naar 4 en 5 **naar 6**. Het is overigens ook boeiend om te zien hoe Bastiaans zijn **melodiestructuur** laat samenvallen met het rijmschema van de tekst. Dat is opmerkelijk: a-b-c-c-d-b, **Samenvallend** met Bastiaans **melodiestructuur** wordt dat **dus**: a-b, **c-c**, d-b. De middelste regels, met het rijmschema c-c, hebben eenzelfde melodische structuur: bij de eerste lettergrepen even stijgend en vervolgens dalend met eenmaal een herhaalde noot. De regels 1-2 en 5-6 zijn in een **min** of meer tegengestelde **beweging** geschreven.

Uitstraling

'De Heer is mijn Herder' **lijkt**

wellicht te overlappen met de bekende berijming van psalm 23. Toch **zijn** er verschillen in tekst en melodie en die hebben tot gevolg dat dit lied een heel andere uitstraling heeft dat de berijming uit het psalter: **warm**, intiem en zeer persoonlijk. Vooral dit verschil in uitstraling kan een aanwijzing **zijn voor** een goed functioneren van dit lied.

Kopiëren van dit artikel is toegestaan maar een uitsluitend kopiëren van het lied is niet geoorloofd.

¹ Jan Smelik, **Eén** in lied en leven. Het stichtelijk lied bij Nederlandse protestanten tussen 1866 en 1938. Den Haag 1997, 122-126, 361.

A. de Heer-de Jong is musicus en publicist (kerk)muziek en liturgie. Zij woont te Amersfoort.

Abonnement 2000

In 2000 is er sprake van een kostenstijging van naar verwachting 6 %. Dit percentage is **gebaseerd** op berekeningen van onder meer **het** Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Macro Economische Verkenningen (MEV) en **branchegegevens** KVGGO. Tevens is er sprake van **een** forse stijging van de papieren prijzen en heeft de **PTT per** 1 april 2000 een aanpassing van de tarieven aangekondigd. Na zorgvuldige afweging is besloten het abonnementsgeld in 2000 met f 2,50 per jaar te verhogen. Het abonnement voor 2000 komt **daarmee** op f 92,50 per jaar (verhoging bijna 3 %).

In januari 2000 zullen de acceptgirokaarten voor het abonnement 2000 worden **verzonden**. Abonnees die hun abonnement via hun giro- of bankinstelling automatisch betalen, worden verzocht de wijziging van de opdracht zelf aan hun giro- of bankinstelling door te geven.

De uitgever

Hoe voelt het om vluchteling te zijn?

Ik weet niet beter...

giro 550

ZOA
VLUCHTELINGEN ZORG

Giro 550 • Apeldoorn • Info: 055 3663339

Dr. Pieter Boomsma schreef in *Centraal Weekblad* van 10 december:

Zeventien is **ze, en** wat ze zei mag er **zijn**: wanneer je voor **God** kiest, dan **kun** je dat niet **half** doen. Dat moet helemaal. Dat durf ik niet goed. Je weet wat je hebt, maar je weet niet wat je **krijgt**. Ik heb het gevoel dat ik wel voor God wil **kiezen**, maar nu nog niet. Wanneer ik dat doe, wat staat me dan te wachten? Dat weet ik niet.

Wanneer ik dat hoor, vind ik het behoorlijk herkenbaar. Het meisje dat dit zei, is kerkelijk stevig actief. Ze is erbij wanneer er iets gebeurt en ze is zeker niet te beroerd om zelf **van alles** aan te **pakken**. Maar toch... die **aarzelings**, die zij uitspreekt, betekent **dat** ze erover nadenkt. Dat doet niet iedereen. Ik heb de indruk dat nogal wat mensen de vragen en eisen van het **leerling-zijn** van **Jezus** op zich af laten **komen** en over zich heen laten gaan **zonder** dat ze zich erg druk maken. Wanneer je de juiste dingen doet, is dat toch goed? Wat deze 17-jarige aangeeft, is dat zij begrijpt **dat christen-zijn een zaak is van je toevertrouwen**. Niet alleen de **dingen** doen **die** van je verwacht worden, zoals naar de kerk gaan en bidden voor je eten. Zelfs niet alleen een manier van leven. Het gaat om iets dat kan betekenen dat je leven echt anders wordt; waarom zou Jezus anders spreken over **opnieuw** geboren **worden**? Dat besef dat er, wanneer je leeft in relatie met **God**, als leerling van Jezus, echt iets verandert, is wat Jezus steeds duidelijk maakte aan de mensen in zijn omgeving. Je gaat anders reageren. In plaats van je eigen belang te **zoeken**, zoek je dat van de ander. In plaats van je eigen gelijk ten koste van alles te

halen, kun je de ander ruimte geven. Die lijst **zou** oneindig **door** kunnen gaan. Vanuit de relatie met God, die onderhouden wordt met behulp van de bijbel, het gebed en het contact met andere gelovigen, krijgt je leven vorm. Zaken, inzichten veranderen. Je levenshouding wordt anders. Begrijpelijk dus dat iemand **van 17 zegt** dat zij **weet** wat ze heeft, maar niet weet wat het gaat worden. Je **zult** op op de een of andere **manier** moeten ontdekken dat je dat risico juist wilt. En ontdekken dat het geen risico is, omdat er niks **beters**, **niets sterkers**, **niets hoopvollers bestaat dan juist die manier van leven**. Vertrouwen dat God is zoals Hij **zelf** zegt en dat Hij doet en geeft wat Hij belooft, is nodig. Een dergelijk vertrouwen roep je niet op in jezelf. Dat is een van de kenmerkende verschillen tussen christelijk geloof en **New Age**. Wat je in jezelf vindt, is vooral aarzelings. Maar wat je ook kunt vinden in **jezelf**, is **verlangen**. Verlangen naar echtheid, verlangen naar zinvolheid. Dat verlangen, **of**, negatief gesteld: die leegte, is goddelijk. Ik bedoel daarmee te zeggen, dat God dat in een mens schept. Ingaan op dat verlangen maakt hongerig. Het zorgt ervoor dat je over je **aarzelings** heengroeit en dat je de stap begint te wagen. De stap naar leven met en voor God, in de leerschool van en de omgang met Christus Jezus. Zij komt er vast wel achter, want ze denkt erover na.

Cultuur of geloof

Uit De Wekker van 10 december knippen we een bijdrage van **Piet Versluis**, jeugdwerk-adviseur bij het Landelijk **Contact** Jeugdverenigingen:

Gert: "Ik groeide op in de Christelijke Gereformeerde kerk en ging altijd trouw met mijn ouders

M meegelezen

mee. In mijn puberteit had ik lak aan alles, maar vanaf mijn zestiende begon m'n geloof te bloeien. God, en de Bijbel, ze waren toch best interessant."

Marlies: "God is gewoon een vader voor mij, hij zorgt voor me, je weet dat Hij er is en dat geeft een veilig gevoel. Je kunt gewoon altijd bij Hem terecht. Over Jezus denk ik niet zoveel na – Aan God heb ik eigenlijk gewoon genoeg, wat moet ik nog meer?"

Peter: "Eerst hobbelde ik mee in het patroon van mijn ouders. Op een gegeven moment ben ik er meer overgaan nadenken. Ik wilde weten hoe het in elkaar zat. Uiteindelijk heb ik dat ontdekt en heb ik keuzes gemaakt. Ik heb ontdekt dat God persoonlijk met mij bezig is. De Koning van hemel en aarde is in mij geïnteresseerd. Dat vind ik wel heftig."

Wim: "God is de goede Vader die ik bewonder om Zijn gigantisch scheppend vermogen. Jezus is van kinds af heel dichtbij geweest. Een Kindervriend. De Heilige Geest deelt gaven uit. Hij bekwaamt mij voor een taak."

Vragen

Zomaar een aantal jongeren over 'geloof'. Het verzamelen ervan was een kleinigheid, maar juist daarom blijft het me bezig houden. Wat is geloven? Hoe spreken we over geloof? En waarom spreken we erover zoals we erover spreken? Is de manier waarop Gert, Marlies, Peter en Wim over geloof praten gewoon eigentijds? Of is het oppervlak-

kig? Heeft het verdieping nodig? **Maar** de verzoening niet een plaats hebben? Of – gaat het over iets anders dan wat de Bijbel **geloof noemt**? Want, laten we eerlijk zijn, er kan op allerlei manieren over **geloof** worden gesproken. **Ik** heb eens een paar weken **alle** plaatsen opgeschreven waar in de Bijbel gewaar-schuwd wordt tegen een dood **geloof**. Ik **kwam** onder de indruk van het aantal **keren** en de intensiteit waarmee de Bijbel dit thema **aan de orde** stelt. Voldoende **reden** om na te denken over de vraag of **geloof** steunt op de **c**-**ultuur** of **alleen** maar gekleurd wordt door de cultuur.

Cultuur

Ik weet **niet** of het **woord** 'trend-watcher' algemeen bekend **is**, maar dat is iemand die tendensen in de **maatschappij** signaleert, onderzoekt en rubriceert. Het **bedrijfsleven** en andere organisaties gebruiken deze informatie bij het bepalen van hun beleid. De belangrijkste **trends** zijn momenteel 'cocooning' (gezelligheid), veiligheid in eigen **kring**, warmte, een thuis), **zelfontplooiing**, **hedonisme**, (gericht zijn op plezier en genieten) en betrokkenheid. We herkennen ze wel in de **maat-schappij** om **ons** heen. **In de kerk trouwens** ook! In **opkomst** is nog steeds de aandacht voor het spirituele en **mystieke**, **maar wel** in combinatie **met** de **nadruk** op zelfontplooiing. Dat sluit naadloos aan op het **postmoderne** gericht zijn op ervaring waarbij niet wát ervaren wordt het belangrijkste is, maar de ervaring zelf een goed gevoel moet geven. Geloven spoort dan met **zelfontplooiing**, het bevestigt het "**je-zelf-zijn**" en **geeft** een positief gevoel. Ik ben een leek op het terrein van de **psychologie**, maar het is algemeen bekend dat ieder mens behoefte heeft aan veiligheid en geborgenheid. Dit komt **ook** tot uiting in de trend 'cocooning'.

Mensen hebben de neiging zich te gedragen zoals het van hen wordt verwacht. Dit sociaal gewenste gedrag kan bijvoorbeeld in de ene gemeente een **belemmering** vormen **om te spreken** over persoonlijk beleefd geloof en in een andere gemeente **durft** men de vraag óf iemand wel **gelooft** nauwelijks te **stellen**.

Geloof

Laten we weer terug gaan naar het geloof. En dan **niet** naar het geloof van Gert, **Marlies**, Peter en **Wim**, maar **naar** dat van u, dat van jou en dat van **mij**. Als we dat op de **zeef** van de **cultuur**, de behoefte aan geborgenheid en het sociaal gewenste **gedrag** legen, wat **blijft er** dan over? Wat **is puur bijbels geloof**? Zijn onze **geloofservaringen méér** dan het gevolg van psychologische en sociale effecten die verklaarbaar **zijn uit de cultuur**? Geloof ondergaat **altijd** de **in** vloed van de **cultuur** waarin we leven en **kerken**. Dat moeten we **onderkennen**. De vraag is alleen of ons **geloof** door de cultuur gekleurd wordt of dat de cultuur het geloof in stand houdt, cultiveert. De **bijbelse geloofservaring** is vrucht van geloof en wedergeboorte. Het is **niet 'gewoon'** als ik **geloof**. Het is 'gewoon' als ik verloren ga, want dan hoeft er **niets** te **gebeuren**. Geloof is een gave en gaat gepaard met bekering, **oetmoed** en verwondering. Daarom zal in het spreken over 'mijn' geloof altijd iets moeten doorklinken van de verzoening als de kern van het evangelie. Natuurlijk niet in elke zin, maar wel als de **diepe grondtoon van de verhouding tot** God. Het zien en belijden van je zonden en het ontvangen van de vergeving **daarvan** plaatsen Christus en **Zijn werk** in het centrum van het geloof. Het geloof **kan zwak zijn of sterk, zeker zijn of bestreden** worden, maar het vlucht altijd weer naar de **Borg**, het **Lam van**

God. Dan wordt Jezus al groter en ik steeds kleiner en afhankelijker. Daarom zei **Johannes** al: 'Hij moet wassen en ik minder worden'.

Heilig leven in onze cultuur

Ds. J. Jonkman schreef in *De Waker* van 3 december over de groeiende afstand tussen de kerk en de cultuur **van** de maatschappij om haar heen, waarschuwde voor aansluiting bij de huidige **cultuur**:

Moet de kerk nu aansluiting zoeken bij deze cultuur? Wie weet hoe dat moet, mag het zeggen. Ik zie op dit moment niet in, hoe dat kan. Er is alle reden om juist ernstig en aanhoudend tegen deze zogenaamde **cultuur**, die niets anders is dan verwording van wat cultuur kan zijn –denk aan het brede terrein van de 'schone kunsten'- te waarschuwen en de wortels ervan bloot te leggen. Omdat **zo** velen ook uit kerkelijke **kringen** **zich** bijna dagelijks laten bombarderen door de 'cultuur van de wereld' ontstaat er op de zondagen **een** grote **kloof** tussen waar **men** in de week mee **bezig** is geweest en wat **men** vanaf de **kansels** **hoort** als er **tenminste** vanaf de kansels het omvervalste Evangelie wordt gebracht. Het is **wel** **nodig** dat in de **preken** van tijd tot tijd wordt ingegaan **om** wat er **allemaal** gaande is in onze wereld. De gemeente moet goed **gevoed en toegerust** worden om vandaag ais belijdende gemeente in de maatschappij te staan en te **werken**. Maar **zolang** Christus niet is **teruggekomen**, blijven we **vreemdelingen en bijwoners in deze wereld**. De **spanning** van het **in** de wereld **zijn** en tegelijk **niet** van de wereld zijn kan **niet** worden opgeheven. We zijn **in** de wereld met een taak: **geroepen** tot **heilig leven**. We **zijn** **niet** van de wereld. Want het schema van deze wereld gaat voorbij.

Kerkelijke ontwikkelingen in België

Het evangelische maandblad **Uitdaging** van **januari 2000** bracht het bericht dat de evangelische invloed **bij** de Belgische overheid groter wordt:

Evangelische geloofsgemeenschappen in **Belgie** krijgen meer invloed op de relatie **tussen** kerk en overheid. Binnenkort wordt de Administratieve Raad **van** de Protestants-Evangelie eredienst (**Arpee**) opgericht.

Daarin zijn de **Verenigde** Protestantse **kerk** van **Belgie** (**VPKB**) en **een** koepel van veertien andere, vooral evangelische geloofsgemeenschappen, **evenredig** vertegenwoordigd.

Tot nu toe werd **alleen** de VPKB door de overheid als gesprekspartner **namens** heel protestants **Belgie** erkend. In evangelische krijgen beschouwt men de nieuwe structuur als een doorbraak. Toch vindt een **groot** deel der niet tot de VPKB behorende protestanten de paritaire vertegenwoordiging in de Raad in feite onjuist, omdat die geen recht doet aan de kerkelijke verhoudingen. Ook in **Belgie** groeit vooral de evangelische beweging en slinkt de VPKB redeneren de tegenstanders. Naar **hun** mening **zou** het correcter zijn als de VPKB gewoon een van de vele deelnemers in het nieuwe orgaan werd. Dat is **nog** een brug te ver voor de VPKB synode, die schoorvoetend **accord** ging met de toekomstige instelling van de raad, waaraan veel vooraf **ging**. De raad wordt **nu** op **fifty-fifty** basis gevormd door in het begin van 1998 opgerichte federale synode van **protestantse** en evangelische kerken in **Belgie** (FS) **waarbij** veertien denominaties zijn aangesloten. Op de tot standkoming van die synode is voortdurend aangestuurd door de sinds

1985 bestaande Evangelische Alianties van respectievelijk Vlaanderen en Wallonie die tot 1996 vruchteloos probeerden met de VPKB-synode tot overeenstemming te komen over een meer democratische vertegenwoordiging bij de overheid. Toen de synodale gesprekspartner het **overleg** staakte, verenigden **de** **alianties** zich in de huidige **federale** tegenhanger, waarbij zich ook andere denominaties aansloten. De F5 stelt als eis dat **een** gemeente minstens veertig leden heeft. Daardoor zijn er nu zo'n 240 niet-VPKB parochies bij aangesloten. De VPKB telt ongeveer 135 plaatselijke kerken, maar aan hen **worden** geen omvangscriteria gesteld. **Voorzitter** van en onderhandelaar namens de F5 is **pinkstervoor-ganger** John van der **Dussen**. De onderhandelingen werden, in bijzijn van een vertegenwoordiging van het Ministerie van Justitie en Eredienst, mede gevoerd door (respectievelijk namens de Frans- en Nederlandstalige evangelische protestanten) Jean-Louis Simonet en Patrick Nullens. De laatste is rector van de Evangelische Theologische Faculteit te Heverlee. Voor evangelischen is de **nieuwe structuur** niet alleen **belangrijk** omdat de staat voor erkende 'erediensten' de salarissen der voorgangers betaalt, maar vooral om meer invloed te krijgen op het **gods-dienstonderwijs**, radio en televisie en de benoemingen van aalmoezeniers in leger en gevangeniswezen, alsmede de erkenning van theologische opleidingen. Overigens **was** het wel al mogelijk dat de VPKB **voor godsdienstonderwijs** aalmoezenierschappen christenen van evangelische **signatuur** voordroeg **om** door het Rijk te worden benoemd. Maar de Federale synode wil dat er **een** einde komt aan die afhankelijkheid. Het ministerie duldt maar één verte-

genwoordiging van het totale protestantisme.

In een aan beide synodes voorgelegd voorstel stond **dat** de beide vleugels in de ARPEE voor de duur van tien jaar paritair blijven vertegenwoordigd, waarna **evaluatie** van die situatie zou plaatsvinden. Daarmee kon de meerderheid van de Federale synode niet instemmen. Die wil over tien jaar absoluut van de pariteit af, omdat de VPKB maar **één** denominatie vormt tegenover **nu** al veertien **onder** F5-koepel. **De** redenering kreeg **extra** wind in de zeilen door de recente uitspraak van de **Belgische** Raad van State dat de handtekening van de **VPKB-voorzitter** niet meer geldig **kan zijn bij** de benoeming van **godsdiens-ter-laren**. **Daarmee** is wel een impasse ontstaan, omdat de **nieuwe** structuur nog niet in concreto is **gerealiseerd** en **er** in feite **zelfs** geen vervangers in het godsdienstonderwijs **kunnen** worden aangesteld.

"Je kunt spreken van een crisis", zegt voorzitter prof. dr. Patrick Nullens van de Vlaamse (**deel**)synode en vice-voorzitter van de F5. "Als een leraar ziek wordt, kunnen wij die nu niet vervangen. Het godsdienstonderwijs **ligt** dus plat. Maar we gaan met de **inspecteur** praten over hoe plat in de praktijk plat is. En we hopen dat er snel **een** definitieve oplossing komt".